

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES	CRITERIS D'AVUACIÓ DE MEDI NATURAL, SOCIAL I CULTURAL TERCER CICLE (5è i 6è)
1. Seleccionar i utilitzar dispositius i recursos digitals de forma responsable i eficient per tal de buscar informació, comunicar-se i treballar col·laborativament i en xarxa i per crear continguts segons les necessitats digitals del context.	1.1 Fer ús de diferents fonts digitals, tant en grup com individualment, per identificar i seleccionar la informació adient, verificant la fiabilitat de la font en funció de l'autoria i de la data d'actualització. 1.2 Utilitzar dispositius i recursos digitals de forma responsable i eficient, per contrastar, organitzar i comunicar la informació i per donar a conèixer els propis aprenentatges. 1.3 Crear continguts digitals per construir el coneixement seleccionant i utilitzant dispositius i recursos digitals, segons la necessitat del context. 1.4 Participar en la realització de tasques col·laboratives fent ús de recursos digitals en entorns de treball col·laboratiu dins i fora del centre.
2. Plantejar-se preguntes sobre el món, aplicant les diferents formes de raonament i mètodes del pensament científic, per interpretar, respondre i predir els fets i fenòmens del medi natural, social i cultural i per prendre decisions i decidir actuacions ètiques i socialment sostenibles.	2.1 Demostrar i mantenir la curiositat, formulant-se preguntes investigables i fer prediccions raonades sobre temes d'actualitat relacionats amb el medi. 2.2 Buscar, seleccionar i contrastar informació, de fonts digitals i analògiques segures i fiables per usar-la en investigacions relacionades amb el coneixement del medi. 2.3 Dissenyar i realitzar experiments fent ús de la indagació, seleccionant els instruments i dispositius analògics i digitals necessaris per fer observacions, prendre mesures precises i decidint el tipus de registre a utilitzar per respondre la pregunta plantejada. 2.4 Analitzar i interpretar la informació, les dades obtingudes en la investigació i les prediccions realitzades per valorar la coherència de possibles solucions a les qüestions plantejades. 2.5 Adaptar el missatge i el format a l'audiència a què va dirigit, fent ús, també, de dispositius i recursos digitals fent servir un llenguatge acurat i precís per justificar els resultats aconseguits i el procés de les investigacions realitzades.
3. Resoldre problemes i reptes generant cooperativament, un producte creatiu i innovador a partir de projectes interdisciplinaris, utilitzant diferents formes de raonament com el pensament de disseny i el pensament computacional, per respondre a necessitats concretes.	3.1 Avaluar les necessitats de l'entorn i establir objectius concrets per a la creació de prototips o solucions digitals que les resolguin. 3.2 Dissenyar possibles solucions a problemes plantejats d'acord amb diferents formes de raonament, com el pensament de disseny o el pensament computacional, mitjançant estratègies bàsiques de gestió de projectes cooperatius, tenint en compte els recursos necessaris, les fases d'execució i establint criteris concrets per avaluar la seva viabilitat.

	3.3 Elaborar i desenvolupar un producte final que solucioni un repte o necessitat d'acord amb diferents formes de raonament, com el pensament de disseny o el pensament computacional, i provant, en equip, els diferents prototips o solucions digitals fent ús de forma segura i responsable dels dispositius, eines, tècniques i materials adequats. 3.4 Comunicar els resultats obtinguts i el procés seguit adaptant el missatge i el format a l'audiència, justificant per què el prototip o solució digital compleix amb els requisits del projecte i suggerir possibles reptes per futurs projectes.
4. Conèixer i prendre consciència del propi cos, de les emocions i sentiments propis i aliens, a partir de l'adquisició d'hàbits fonamentats en coneixements científics, per aconseguir el benestar físic i emocional i afavorir la convivència.	4.1 Analitzar i fer propostes de millora justificades dels hàbits personals i col·lectius de vida saludables valorant la importància d'una alimentació variada i equilibrada, l'exercici físic, el descans i la higiene. 4.2 Prendre decisions personals i col·lectives sobre alimentació, higiene i salut relacionant diferents coneixements i criteris científics, per a la prevenció i guariment de malalties en l'àmbit global. 4.3 Promoure actituds que fomenten el benestar i equilibri emocional i social, validant les emocions que activen relacions afectives saludables i resoldre amb criteri situacions diverses també relacionades amb l'ús de la tecnologia i la gestió del temps lliure.
5. Analitzar les característiques de diferents elements o sistemes del medi natural, social i cultural, identificant la seva organització i propietats, establint relacions entre aquests, per tal de reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural i emprendre accions per a un ús responsable, la seva conservació i millora.	5.1 Identificar i analitzar les característiques, propietats i l'organització dels elements del medi natural, social i cultural a través de metodologies d'indagació i utilitzant les eines i processos adequats. 5.2 Establir connexions entre diferents elements del medi natural social i cultural analitzant les relacions que s'hi estableixen i fer prediccions dels possibles efectes. 5.3 Valorar i proposar accions de conservació, protecció i millora del patrimoni natural i cultural, a través de compromisos i conductes a favor de la sostenibilitat.
6. Analitzar críticament les causes i conseqüències de la intervenció humana a l'entorn integrant els vessants social, econòmic, cultural, tecnològic i ambiental definits en els Objectius de Desenvolupament Sostenible, per tal de promoure la capacitat d'afrontar els problemes, aportar solucions i actuar de manera individual i col·laborativa en la seva resolució, posant en pràctica hàbits de vida i de consum responsable i sostenible.	6.1 Analitzar la intervenció humana en el món i aportar opinions fonamentades per fer front a problemes ecosocials i involucrar-se en la seva resolució. 6.2 Dissenyar propostes o activitats, cooperativament, per avançar cap a la consecució dels objectius de desenvolupament sostenible de manera crítica i contextualitzada. 6.3 Participar en la construcció de models de convivència sostenibles en el temps basats en la cooperació, la cura i protecció de l'entorn i el respecte a les persones i al planeta.
7. Observar, detectar, comprendre i interpretar canvis i continuïtats del medi natural, social i cultural, analitzant	7.1 Relacionar i contextualitzar temporalment, esdeveniments rellevants per poder interpretar els canvis el present com a producte del passat i comprendre la incidència de les decisions actuals en el futur.

relacions de causalitat, simultaneïtat i successió, per explicar i valorar les relacions entre diferents elements i esdeveniments que permeten entendre el present i imaginar futurs possibles.	7.2 Analitzar els canvis i les continuïtats a partir de les relacions de causalitat, simultaneïtat i successió de diferents moments històrics, culturals, socials i en el medi natural on les societats es desenvolupen. 7.3 Relacionar les diferents èpoques de la història i identificar les accions i fets humans més destacats valorant els canvis que han provocat.
8. Reconèixer, valorar i defensar la diversitat i la igualtat de gènere reflexionant sobre qüestions ètiques i mostrant empatia i respecte, per tal de construir una societat diversa, equitativa i contribuir al benestar individual i col·lectiu i a la consecució dels valors dels drets humans.	8.1 Posicionar-se críticament a favor actituds d'equitat, igualtat de gènere i conductes no sexistes, analitzant i contrastant diferents models en la nostra societat. 8.2 Actuar per la igualtat efectiva de les persones i desmuntar estereotips i rols en tots els àmbits. 8.3 Valorar les manifestacions culturals i relacionar-les amb qui les ha creat i la seva època, per interpretar les diverses cosmovisions i la seva finalitat.
9. Participar de la vida social de manera eficaç i constructiva respectant i aprofundint en el desenvolupament dels drets humans i dels infants i de les minories, per tal d'aconseguir una ciutadania activa, responsable i implicada.	9.1 Participar activament en la comunitat escolar, la vida social i l'entorn assumint responsabilitats, establint acords i presentant propostes de millora de la vida al centre, des de l'exercici dels principis democràtics, que emanen dels drets humans i dels infants i de les minories. 9.2 Contribuir al benestar individual i col·lectiu i a l'assoliment dels valors de la integració europea a través del coneixement dels processos geogràfics, històrics i culturals que han conformat la societat actual, valorant la diversitat cultural i mostrant empatia i respecte per les minories. 9.3 Contribuir activament a la mobilitat segura pròpia i de les altres persones durant els desplaçaments i valorant-ne els riscos.
10. Valorar el funcionament de les administracions públiques, a partir dels principis i els valors que es desprenen de l'ordenament jurídic que regula la nostra convivència, per protegir els drets civils i polítics i generar interaccions respectuoses i equitatives promovent la resolució pacífica i dialogada dels conflictes.	10.1 Identificar i analitzar el funcionament dels òrgans de govern de les comunitats autònomes, de l'Estat espanyol i de la Unió Europea, valorant les seves accions en la gestió dels serveis públics per a la ciutadania. 10.2 Actuar per protegir els drets i deures propis i dels altres, reconèixer conductes no favorables i reaccionar en conseqüència per promoure la cohesió social i els valors de cultura de la pau.
SABERS	
Cultura científica ● Iniciació a l'activitat científica - Selecció de tècniques d'indagació (observacions, identificació i classificació, formulació de preguntes i prediccions, planificació i realització d'experiments i recerques, cerca de patrons,	

creació de models, cerca d'informació i de dades, experiments amb control de variables, comunicació dels resultats...) adequades a les necessitats de la investigació.

- Utilització d'instruments i dispositius (analògics i digitals) apropiats per a l'observació i la mesura precises d'acord amb les necessitats de les diferents preguntes, problemes i investigacions.
- Construcció i ús del vocabulari científic relacionat amb les diferents investigacions i temàtiques estudiades.
- Reconeixement de la ciència, la tecnologia, l'enginyeria i les matemàtiques com a activitats humanes, les professions relacionades amb aquests camps de coneixement en l'actualitat des d'una perspectiva de gènere.
- Valoració de l'ús de la ciència, la tecnologia, les matemàtiques i l'enginyeria per comprendre les causes de les accions pròpies i col·lectives i prendre decisions raonades.

- La vida al nostre planeta

- Estudi del cicle de la matèria i del flux d'energia en els ecosistemes, reconeixement de les xarxes de relacions entre productors, herbívors, carnívors i descomponedors, per comprendre les dinàmiques de les poblacions.
- Entesa dels aspectes bàsics de les funcions vitals de l'ésser humà des d'una perspectiva integrada: obtenció d'energia, relació amb l'entorn i perpetuació de l'espècie.
- Coneixença dels canvis físics, emocionals i socials que comporta la pubertat i l'adolescència per acceptar-los de forma positiva tant en un mateix com en altri.
- Aplicació de pautes que fomenten una salut emocional i social adequada: higiene del son, gestió de l'oci del lleure, ús adequat de dispositius digitals i estratègies per al foment de relacions socials saludables.

- Matèria, forces i energia

- Experimentació amb la flotabilitat dels objectes, investigant la relació entre massa i volum utilitzant instruments de mesura per construir el concepte de densitat i aplicar-lo a situacions quotidianes.
- Experimentació amb els canvis reversibles i irreversibles que afecten la matèria des d'un estat inicial a un de final, per reconèixer els processos i transformació que passen en la matèria en situacions properes a l'alumnat.
- Comprensió del funcionament de l'energia elèctrica amb relació a les fonts, les transformacions i la transferència, a través de l'experimentació de circuits elèctrics i estructures robotitzades, presents en l'entorn quotidià.
- Anàlisi de les diferents fonts d'energia i la seva influència en la contribució al desenvolupament sostenible de la societat.
- Identificació dels principis bàsics de l'aerodinàmica, indagant sobre les propietats de l'aire i la interacció amb objectes de diferents formes mides i materials per entendre les forces implicades en el vol.

Tecnologia i digitalització

- Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge

- Selecció i utilització de dispositius i de recursos digitals d'acord amb les necessitats del context educatiu.
- Aplicació d'estratègies avançades per a la planificació i la cerca d'informació (processos de millora de cerca, operadors lògics...) fent valoració, discriminació, selecció i organització de les informacions més segures, eficients i respectuoses amb la propietat intel·lectual.
- Domini de les regles bàsiques de recollida, emmagatzematge, organització i representació de dades per facilitar la comprensió i anàlisi.
- Utilització de les normes bàsiques de seguretat, protecció i privacitat en navegar per Internet i per protegir l'entorn personal d'aprenentatge (contrasenyes segures, identitat digital...).
- Compliment de les regles bàsiques de seguretat, protecció de privadesa per navegar per Internet i per protegir l'entorn personal d'aprenentatge (contrasenyes segures, identitat digital...) i integració de les eines bàsiques d'etiqueta digital, cortesia i respecte en establir comunicació digital amb altres persones.

- Projectes de disseny i pensament computacional

- Aplicació de les fases del pensament computacional en reptes complexos: descomposició del repte en parts més senzilles, reconeixement de patrons i elaboració de seqüències per a la resolució del problema o la creació d'un producte.
- Planificació i aplicació de les fases del projecte de disseny: empatitza, defineix, idea, prototip i avalua per donar resposta a una necessitat concreta.

- Selecció i utilització de materials, objectes, eines (simuladors, editors de programació per blocs) i recursos analògics i digitals (senyors i actuadors, programes de disseny 2D i 3D...) adequats per a la consecució del projecte.
- Utilització d'estratègies de resolució de problemes en situacions d'incertesa: adaptació i canvi d'estratègia quan calgui, valoració de l'error propi i dels altres com a oportunitat d'aprenentatge en el desenvolupament cooperatiu del projecte. Societats i territoris

● Reptes del món actual

- Anàlisi crítica d'accions humanes a la Terra i l'univers com l'exploració, la contaminació espacial i lumínica per poder desenvolupar un criteri per actuar en conseqüència.
- Anàlisi de la Terra com a sistema, relacionant els elements que la conformen, les interaccions entre aquests i els canvis que provoquen en la vida quotidiana i en l'entorn.
- Introducció a la dinàmica atmosfèrica i les grans àrees climàtiques per relacionar la distribució dels ecosistemes i paisatges.
- Coneixement de la diversitat geogràfica de Catalunya, d'Espanya i d'Europa. Representació gràfica, visual i cartogràfica a través de mitjans i recursos analògics i digitals usant les tecnologies de la informació geogràfica.
- Utilització de les principals variables demogràfiques i la seva representació gràfica que permeten analitzar els comportaments de la població i la seva evolució, els moviments migratoris, l'apreciació de la diversitat cultural i el contrast entre zones urbanes i despoblació rural.
- Identificació dels fonaments i principis per a l'organització política i gestió del territori de l'Estat espanyol adequats, per afavorir la participació social i ciutadana i la possibilitat de l'exercici d'una ciutadania activa.
- Valoració dels efectes de l'economia global en la consecució dels objectius de desenvolupament sostenible.
- Anàlisi crítica dels estereotips i rols en els àmbits acadèmic, professional, social i cultural actuant per la igualtat efectiva de gènere i l'eliminació de conductes sexistes.

● Lliçons del passat

- Ubicació i relació de fets i esdeveniments de les grans etapes històriques en eixos cronològics, digitals i analògics, per entendre el temps històric.
- Anàlisi de diferents fonts històriques: orals, escrites i patrimonials per interpretar les accions individuals i col·lectives, de fets i esdeveniments rellevants de la història.
- Ús de la investigació per a la realització de projectes que analitzin fets, esdeveniments i temes de rellevància actual amb perspectiva històrica, contextualitzant-los a l'època medieval, moderna i contemporània.
- Reflexió sobre el paper dels invisibles (dones, infants, pobres...) en la història per entendre els principals moviments en defensa dels seus drets, la situació actual i els reptes de futur.
- Anàlisi multicausal del procés d'instauració de la democràcia de l'Estat espanyol, amb l'aprovació de la Constitució de 1978, per entendre les fórmules per a la participació de la ciutadania en la vida pública.
- Interpretació i anàlisi de les expressions artístiques i culturals contemporànies i de la seva evolució per valorar la funció de l'art i la cultura al món actual.
- Valoració del patrimoni natural i cultural com un bé i un recurs per fer-ne ús des de la cura i la seva conservació.

● Alfabetització cívica

- Valoració de la diversitat d'identitats, etnicocultural i de llengües de l'Estat espanyol, per afavorir una ciutadania més implicada en la defensa de les minories.
- Identificació dels principis i valors dels drets humans i de l'infant i l'ordenament jurídic establert, els drets i deures de la ciutadania, per valorar la contribució de l'Estat i les seves institucions a la pau, la seguretat i la cooperació internacional per al desenvolupament.
- Aplicació de la cultura de pau i no-violència i ús del pensament crític com a eina per a l'anàlisi dels conflictes d'interessos.
- Reconeixement de l'organització política, les principals entitats polítiques i administratives de l'entorn local, autonòmic i nacional a l'Estat espanyol i els sistemes de representació i de participació política, per promoure i protegir els drets civils i polítics.
- Distinció de les principals institucions de l'Estat espanyol i de la Unió Europea, dels seus valors i de les seves funcions, els seus àmbits d'acció i la seva repercussió en l'entorn, en la cohesió social i en els valors de cultura de la pau.

● Consciència ecosocial

- Identificació i anàlisi de les causes i conseqüències del canvi climàtic, a escala local i global proposant mesures de mitigació i adaptació.
- Anàlisi de la petjada ecològica en diferents parts el món i interpretació de les interrelacions entre les persones, l'economia i la natura amb criteri d'ecodependència.
- Coneixement dels recursos limitats que ofereix el planeta, l'explotació que se'n fa i l'esgotament d'aquests.
- Reconeixement de l'activitat econòmica i la distribució de la riquesa com a font de les desigualtats socials i regionals en el món.
- Valoració d'actuacions que contribueixen a la consecució dels objectius de desenvolupament sostenible en l'orientació que donem al nostre estil de vida.
- Coneixement del valor social dels impostos en relació amb els drets i deures de la ciutadania.
- Estudi del funcionament dels mercats (de béns i serveis, financer i laboral) analitzant la responsabilitat ambiental i social de les empreses, de les cooperatives, l'economia verda i del consum responsable i de productes de proximitat.